

НАУКА Й ЕКОНОМІКА

**Науково-теоретичний журнал
Хмельницького економічного університету**

**Випуск 4 (16)
Том 2**

Хмельницький, 2009

Наука й економіка

Науково-теоретичний журнал

Хмельницького економічного університету

Випуск 4 (16), Том 2, 2009 р.

Заснований у жовтні 2005 року
Засновник — ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

Затверджено рішенням Вченої ради ХЕУ
протокол № 6 від 30 серпня 2005 р.
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ХЕУ
протокол № 1 від 20 жовтня 2009 р.

Головний редактор

БРИНДЗЯ Зіновій Федорович, д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Заступник головного редактора

СМОЛЕНЮК Руслан Петрович, к. е. н., доцент

Відповідальні за випуск

РОМАНЮК Вадим Васильович, к. т. н.

БРОЖЕНКО Валентина Олександрівна

Редакційна колегія

Алексєєнко Л. М., д. е. н., доцент
Буян І. В., д. е. н., професор
Гринчуцький В. І., д. е. н., професор
Данюк В. М., к. е. н., професор
Кужельний М. В., д. е. н., професор
Кулинич О. І., д. е. н., професор
Мельник В. Г., к. е. н., професор
Осадець С. С., д. е. н., професор
Пушкар М. С., д. е. н., професор
Буряк Л. Д., к. е. н., професор
Поддєрьогін А. М., к. е. н., професор
Федорович Р. В., к. е. н., професор
Стельмашук А. М., д. е. н., професор

Луців Б. Л., д. е. н., професор
Штабалюк П. І., к. ф.-м. н., доцент
Кулинич Р. О., к. е. н., доцент
Бойчук А. А., к. е. н.
Рибак І. В., к. і. н., професор
Синчак В. П., к. е. н., доцент
Смоленюк П. С., к. е. н., професор
Щепанський Е. В., к. е. н., доцент
Длугопольський О. В., к. е. н., доцент
Кокодій Ю. В., к. п. н., доцент
Малиняк Б. С., к. е. н.
Романюк В. В., к. т. н.
Ткачук Н. М., к. е. н.

Усі права захищені. Передрук і переклади дозволяються лише зі згоди автора та редакції.
Редакція не завжди поділяє думку автора й не відповідає за фактичні помилки, яких він припустився.

Адреса редакції: 29008, Україна, м. Хмельницький, вул. Кам'янецька, 159/2

Контактні телефони: (0382) 67-01-33, тел./факс 67-01-43

Електронна пошта: naukaiekonomica@kheu.km.ua

Свідectво про державну реєстрацію засобу масової інформації

КВ № 10787 від 26 грудня 2005 р.

Наукові статті, опубліковані в журналі, зараховуються як фахові в галузі економічних наук

(Постанова ВАК України від 13.02.08 № 3-05/2)

ISSN 2072-6791

© ПВНЗ «Хмельницький економічний університет», 2005
© Редакція журналу "Наука й економіка", 2005

П. М. БОРОВИК

ФІСКАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОНОПОЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
З СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ УГІДДЯМИ 9

Г. З. БРИНДЗЯ

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ НА ЛАНДШАФТНІЙ ОСНОВІ 12

В. П. КИРИЛЕЙЗА, О. Г. ПОЧИНОК

ОСОБИСТЕ СЕЛЯНСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА
ФОРМА ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЙОГО СУТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 16

Н. В. КУКІНА

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ФОРМ
ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ 20

І. В. ЛОЗИНСЬКА

АНАЛІЗ КАНАЛІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СВИНИНИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ 26

Т. В. ЛУКОМСЬКА

ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ М'ЯСА СВИНЕЙ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ 32

Н. І. РУДИК

СТАН ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ 36

С. В. ТИЩЕНКО, О. В. ЧЕРНИШ

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТОМИРСЬКОЇ
ОБЛАСТІ 42

І. Б. ХОМА, І. Б. ГРАНЮК ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ГУРТОВИХ РИНКІВ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ	45
--	-----------

І. В. ЩЕРБАТА, О. С. ПРОКОПИШИН ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ЛЬВІВЩИНИ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ	49
---	-----------

О. І. ЯНКОВСЬКА ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	54
--	-----------

ЕКОНОМІКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

З. В. БЕРЕЗА СУТЬ ТА СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	59
---	-----------

В. І. БЛОНСЬКА, Н. Б. ТОЛОПКА ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДЕФІЦИТУ ОБОРОТНИХ КОШТІВ	65
---	-----------

А. Г. БОГАЧ РОЛЬ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНОГО І СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ У ФОРМУВАННІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА	74
---	-----------

Т. В. БОЧУЛЯ ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ЕМІТЕНТОМ ЩОДО НЕВИПЛАЧЕНИХ ДИВІДЕНДІВ	81
--	-----------

Г. І. ГЕВЛИЧ, І. Г. ГЕВЛИЧ ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОТЯГОМ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ВИРОБУ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЕТЛІ ЯКОСТІ	84
--	-----------

І. О. ІГНАТЮК

СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ 93

Ж. Л. КРИСЬКО

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ
РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ 97

В. В. ЛЕВИЦЬКИЙ

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК СКЛADOVA СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ 104

К. С. МЕЛЬНИЧУК

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ
ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ 108

А. М. МОМЧЕВА

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА 113

І. Г. ПАХОМОВА, Н. В. КОЛОМІЄЦЬ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ КОРИСНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ 119

Н. В. ПОЛІЩУК

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 124

Л. Г. СТОЛЯР

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛАКОФАРБОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 127

К. О. УТЕНКОВА

МІСЦЕ АМОРТИЗАЦІЇ І ЗНОСУ В ПРОЦЕСІ ВІДТВОРЕННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 130

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

Т. В. АНДРОСОВА, Т. В. ШТАЛЬ, О. В. ЖЕРНОВА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ В УМОВАХ СОТ	135
С. І. АРХІЄРЕЄВ, І. О. ДЕРІД ЗАПОРУКИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРУ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ВИДУ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	139
О. В. ДЛУГОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ: АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУСПІЛЬНОГО СЕКТОРА	148
І. Л. ЗАБЛОЦЬКА ПРОБЛЕМИ ТА СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЖИТЛОМ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	156
Л. О. КАРБОВСЬКА ПРОГНОЗИ ЗАЙНЯТОСТІ ТА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В США	161
І. В. КРИВОВ'ЯЗЮК, І. Я. ТИШКО ТЕОРІЯ ПРОПОРЦІЙНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	166
П. Ю. КУРМАЄВ ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ	173
О. С. ПЕРВАКОВ АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ РИНКОВОГО ДОМІНУВАННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ	178

Т. П. ПЛІШКА

КЛАСТЕР ТА ІНВЕСТИЦІЇ В БУДІВЕЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНУ 181

Є. Ю. САХНО, О. В. МИХАЙЛОВСЬКА, А. В. КРАСИЛЬНИКОВА
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 185

П. С. СМОЛЕНЮК

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 193

Н. І. СОЛОВЙОВА

З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КОНЦЕПЦІЇ СИСТЕМНОГО
ПЛАНУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ 198

О. К. ФЕДОРЧЕНКО

СТАН ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 205

І. М. ЦАРУК

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА І ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК 209

Л. І. ЧЕРНОБАЙ, І. Я. КУЛИНЯК

АНАЛІЗУВАННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ
ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ФРАНЦІЄЮ 215

М. М. ШЕСТЕРНЯК

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАВОВОМУ
ПОЛІ УКРАЇНИ 222

І. М. ШПИЛЬОВИЙ, Ю. Б. ШПИЛЬОВА

УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТ ДОСТУПНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ 230

Е. В. ЩЕПАНСЬКИЙ, А. В. КРУШИНСЬКА

**СИСТЕМА СУПРОВОДУ ІНВЕСТОРА ЯК МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНИХ НАДХОДЖЕНЬ В ТУРИСТИЧНУ СФЕРУ 236**

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Н. М. КОРКУНА, Г. Г. ЦЕГЕЛИК

**ВИКОРИСТАННЯ ЧАСОВИХ ТРЕНДІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ І ПРОГНОЗУВАННЯ
ОБСЯГІВ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ 241**

V. V. ROMANUKE

**THE THREE SOLUTION FORMS OF A CONTINUOUS STRICTLY CONVEX
ANTAGONISTIC GAME WITH THE KERNEL CONTAINING
THE SQUARES OF THE PLAYERS PURE STRATEGIES
AND THEIR PRODUCT 248**

Л. П. ЛУЦКОВА

**ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА,
ЩО ФУНКЦІОНУЄ В УМОВАХ КРЕДИТУВАННЯ 257**

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОГО ЖУРНАЛУ

„НАУКА Й ЕКОНОМІКА” 276

НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОГО ЖУРНАЛУ

„НАУКА Й ЕКОНОМІКА” ЗА 2009 РІК 279

П. М. БОРОВИК

ФІСКАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОНОПОЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ З СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ УГІДДЯМИ

В статті запропоновано вирішення проблеми монополізації земель сільськогосподарського призначення шляхом запровадження спеціального платежу за монополізацію земельних угідь.

В статье предложено решение проблемы монополизации земель сельскохозяйственного назначения путем внедрения специального платежа за монополизацию земельных участков.

In the article solution of problem of monopolization of earths of the agricultural setting is offered by introduction of the special payment for monopolization of the landed lands.

Ключові слова: фіскальне регулювання, монополізаційні процеси, сільськогосподарські угіддя, спеціальний платіж.

Постановка проблеми. В умовах загострення світової продовольчої кризи земельні ресурси України виступають важливим фактором забезпечення продовольчої безпеки як нашої держави, так і світу в цілому. Україна володіє майже однією шостою світових запасів чорноземів, які в сучасних умовах цілком можуть розглядатись у якості такого ж активу для держави, як нафта та газ для країн близькосхідного регіону. Наявні в Україні сільськогосподарські угіддя є гарантією участі вітчизняної економіки у світових інтеграційних процесах, а сільське господарство, у світлі фінансової кризи, що охопила всі країни світу, є однією з не багатьох галузей економіки, здатних забезпечити нарощення експортного потенціалу та покращити стан платіжного балансу.

В зв'язку з цим питання економічного стимулювання раціонального використання земельних угідь, їх повноцінного залучення в господарський оборот та належного регулювання процесів землекористування є проблемою державної ваги.

Одним із шляхів забезпечення раціонального використання та збереження земельних багатств є врегулювання проблем землекористування через вдосконалення інструментарію земельного оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці земельного оподаткування і землекористування присвячено праці провідних вітчизняних вчених, серед яких варто відмітити праці П. Саблука [1, с. 238 – 261], М. Дем'яненка [2], М. Федорова [3], В. Заяця [4], Л. Тулуша [5].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Віддаючи належне наявним науковим напрацюванням з даної проблематики, варто наголосити, що напередодні формування ринку сільськогосподарських угідь та початку процесів інвестування потужних іноземних капіталів у вітчизняний земельний ринок, питання формування дієвого інструментарію фінансового регулювання ринкових трансакцій із земельними ділянками, в тому числі і їх монополізації залишається недостатньо розробленим та невирішеним, що не дозволяє державі належним чином впливати на оборот сільськогосподарських земель. Вищезазначене обумовлює необхідність проведення цього дослідження.

Формування цілей статті. Метою даної статті є окреслення сучасних проблем фінансового регулювання процесів монополізації сільськогосподарських угідь а також розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення системи обов'язкових платежів за землі сільськогосподарського призначення та механізму її функціонування з метою унеможливлення випадків монополізації земельних ділянок.

Результати дослідження. Дослідження з цього приводу, проведені на базі Уманського району Черкаської області показали, що в районі нині успішно господарює один із таких агрохолдингів – ТОВ «Укрзерноімпекс», яке зареєстровано як суб'єкт підприємницької діяльності та платник податків у Солом'янському районі м. Київ. Зазначене підприємство взяло в оренду терміном на 5 років майже в повному обсязі сільськогосподарські угіддя на

території Ладиженської, Ропотуської, Рижавської та частково на території деяких інших сільських рад Уманського району загальною площею близько 5 тис. га, що складає біля 6% загальної площі угідь, які нині в районі розпайовані. Крім того, зазначене підприємство орендує значні земельні площі в Білоцерківському та Володарському районах Київської області.

На перший погляд, це явище позитивне, адже ТОВ «Укрзерноімпекс» регулярно та готівкою виплачує власникам земельних паїв орендну плату. Крім того, урожайність сільськогосподарських культур на площах підприємства значно вища, а собівартість їх вирощування нижча, ніж на полях сусідніх сільськогосподарських підприємств. Внаслідок цього частина жителів прилеглих сіл (Шарин, Фурманка та інших), насамперед пенсіонерів, також віддали в оренду власні земельні паї ТОВ «Укрзерноімпекс».

Проте, зазначене підприємство вирощує виключно зернові культури. Крім того в статутних документах ТОВ «Укрзерноімпекс» тваринництво як можливий вид діяльності не значиться. Внаслідок цього, переважна більшість жителів сіл, які віддали в оренду земельні паї зазначеному підприємству, шукають роботу в м. Умань. Крім того, досліджуване підприємство є платником податків в м. Київ. Тому, останніми роками Ладиженська, Ропотуська та Рижавська сільські ради не дивлячись на те, що ТОВ «Укрзерноімпекс» сплачує до їх бюджетів місцеві податки за збори, а також земельний податок, виконують свої бюджети лише за рахунок трансфертних платежів із бюджету Уманського району та бюджету Черкаської області, так як сума податку з доходів фізичних осіб, що надходила раніше до їх бюджетів, скоротилась майже в чотири рази. Внаслідок цього в селах змушені були позакривати дитячі садки та навіть школи.

Крім того, суттєвою проблемою є збереження якості земельних угідь. На перший погляд, ця проблема на території тих сільських рад, де переважним чином земельні угіддя передані в оренду ТОВ «Укрзерноімпекс», не є суттєвою. Проте, з одного боку договори на оренду земельних паїв зазначене підприємство не заключає на термін більше п'яти років, а з іншого на полях цього агрохолдингу переважним чином сіються зернові культури та, крім того, підприємство взагалі не займається тваринництвом.

Зважаючи на викладене, зрозуміло що зазначене підприємство практично не може використати повноцінну сівозміну та не має можливості удобрювати земельні угіддя органічними добривами. Крім того, короткий термін дії договорів оренди земельних паїв зумовлює можливість відмови від продовження терміну цих угод з боку орендаря.

Враховуючи викладене, монополізація земельних угідь, з одного боку, спричиняє підвищення продуктивності праці на селі, а з іншого – занепад бюджетів місцевого самоврядування, сільської соціальної інфраструктури, відтік робочої сили в міста та спустошення сіл. В разі ж, якщо держава якимось чином зможе запобігти монополізації земельних ділянок, то це призведе до розвитку малого та середнього бізнесу на селі, розвитку фермерства, забезпеченню більшої кількості жителів сіл робочими місцями, а також зростанню рівня самодостатності сільських бюджетів. Крім того, монополізація земельних ділянок сільськогосподарського призначення, як засвідчує практика, часто зумовлює недотримання технологій сільськогосподарського виробництва. В той же час низький рівень ставок земельних платежів, що нині функціонують в Україні не дозволяє сформувати надійну фінансову базу для належного фінансування заходів з охорони та поліпшення ґрунтів. Тому, на нашу думку, зазначена проблема має бути терміново вирішена на законодавчому рівні.

Однією з причин монопольної концентрації угідь є відсутність спеціального платежу за користування окремими видами земельних ресурсів у разі їх монополізації. Нашу думку з цього приводу підтримують відомі вчені-економісти [6, с. 225; 7, с. 259; 8, с. 6; 9, с. 49].

Разом з тим, за кордоном, зокрема в Японії, Канаді та деяких інших розвинутих країнах функціонують спеціальні земельні платежі, спеціально запроваджені з метою обмеження процесів монополізації сільськогосподарських угідь [9, с. 56].

Враховуючи викладене, на наше глибоке переконання, в Україні також нарізла потреба

запровадження в складі плати за землю податку за монопольне використання угідь. Податок за монопольне використання угідь повинні сплачувати фізичні і юридичні особи, які протягом року використовують земельні угіддя загальною площею понад 10000 га в розрахунку на одну особу. Ця складова земельного податку повинна обмежувати монополізацію землі. Тому ставки зазначеного податку повинні бути порівняно високими (на порядок вищими від ставок податку за землю). Крім того, на нашу думку, слід запровадити прогресивну шкалу ставок цього податку, які мають пряму залежати від площі угідь, що монополізована.

Проте, як свідчить практика, вітчизняним платникам властиво всіляко ухилятися від сплати будь-яких податків, зборів та платежів. Враховуючи це, будь-який агрохолдинг може взяти в оренду чи навіть з часом скупити земельні ділянки на афільовану з ним структуру. Тому, для запобігання ухиленню від оподаткування, щодо осіб, які ухилятимуться таким чином від сплати земельного податку за монопольне використання угідь слід застосовувати штрафні санкції у розмірі, що на порядок перевищуватимуть саму суму податку. Крім того, на наше переконання, в Україні також необхідно запровадити спеціальні податки-штрафи за недотримання технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Висновки. Враховуючи викладене, для комплексного вирішення зазначених проблем, на нашу думку, слід повніше задіяти методи податкового регулювання, посиливши роль земельного оподаткування як регулятора розвитку земельних відносин. Як свідчать результати дослідження, проблеми монополізації земельних угідь сільськогосподарського призначення доцільно вирішувати шляхом запровадження спеціальних податків-штрафів за монополізацію угідь та недотримання технології вирощування сільськогосподарських культур.

Саме ці платежі повинні забезпечити достатній рівень фінансування робіт з охорони та поліпшення національного багатства України – земельних угідь сільськогосподарського призначення.

Подальші дослідження в зазначеному напрямі фінансової науки слід присвятити обґрунтуванню оптимального розміру ставок платежів за монополізацію угідь та впливу цього платежу як на фінансовий стан його платників, так і на доходи місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Саблук П.Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляд у майбутнє. Т. II. Аграрна економіка в умовах демократичного державотворення / Саблук П.Т. – К. : Інститут аграрної економіки, 2001. – 484 с.
2. Дем'яненко М.Я. Проблеми адаптації податкової системи до умов агропромислового виробництва / М.Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 17 – 25.
3. Федоров М.М. Економічні проблеми земельних відносин у сільському господарстві / Федоров М.М. – К. : ІАЕ, 1998. – 263 с.
4. Заяць В.М. Напрями розвитку системи оподаткування та оцінки нерухомості в Україні / В.М. Заяць // Фінанси України. – 2007. – № 3. – С. 41 – 49.
5. Тулуш Л.Д. Методологічні аспекти розвитку системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників / Л.Д. Тулуш // Економіка АПК. – 2007. – № 9. – С. 116 – 123.
6. Аграрная экономика на переломе // Этот трудный, трудный путь / [Абалкин Л., Бунич П., Никонов А. и др.]. – М. : Мысль, 1989. – С. 209 – 228.
7. Лемешев М. Экономические интересы и социалистическое природопользование / М. Лемешев // Иного не дано. – М. : Прогресс, 1988. – С. 254 – 269.
8. Голян В.А. Економічний механізм природокористування: яким йому бути? / В.А. Голян // Агросвіт. – 2007. – № 8. – С. 5 – 12.
9. Третьак А.М. Фінансове регулювання використання та охорони

Г. З. БРИНДЗЯ

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НА ЛАНДШАФТНІЙ ОСНОВІ

В статті висвітлено методику еколого-економічної оцінки земель, визначено фактор, які впливають на оцінку та встановлено зв'язок сутності еколого-економічної оцінки сільськогосподарських земель у вивченні природних екологічних, економічних умов на різних управлінських рівнях.

This article deals with the principles of ecological and economic evaluation of land. The factors which influence on the evaluation have been determined. We have defined the link of ecological and economic evaluation essence of agricultural lands in the study of natural ecological and economic conditions at different governmental levels.

В статье раскрыта методика эколого-экономической оценки земель, выделены факторы, которые влияют на оценку земель, а также установлена связь сущности эколого-экономической оценки сельскохозяйственных угодий при исследовании экологических и экономических условий на разных управленческих уровнях.

Ключові слова: структура сівозмін, система землеробства, агроландшафтна типізація, природно-кліматичні умови.

Постановка проблеми. Україна знаходиться на етапі становлення ринкової економіки, однією з основних умов якої є реформування земельних відносин. Здійснення масштабних перетворень належним чином не забезпечується раціональним використанням та охороною земельних ресурсів, а відтворення продуктивного потенціалу сільськогосподарських земель не відповідає вимогам еколого-економічного землекористування. У зв'язку з цим проблема підвищення ефективності використання відтворення та охорони земельних ресурсів набуває особливої гостроти, де необхідним є впровадження науково обґрунтованого забезпечення використання земель сільськогосподарського призначення на ландшафтній основі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади еколого-економічної оцінки на ландшафтній основі та рекомендації щодо формування системи раціоналізації землекористування розроблялися у наукових працях вітчизняних вчених, таких як В.Л. Кирюшин, В.М. Чамухин, М.В. Акуритишин, К.М. Третяк, Д.І. Бамбірда [1, 2, 4, 6]. Проте, загальним недоліком можна вважати неповне врахування вимог ринкової економіки в час реформування земельних відносин. Особливо в частині еколого-економічної оцінки земель на ландшафтній основі.

Постановка завдання. Завдання дослідження в цьому контексті полягає в систематизації нагромадженого досвіду з даної проблеми, обґрунтуванні рекомендацій щодо оцінки земель сільськогосподарського призначення на ландшафтній основі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті еколого-економічної оцінки сільськогосподарських земель найбільш важливим є комплексний підхід щодо дослідження об'єктивних природних властивостей та суб'єктивних соціально-економічних особливостей використання земель. Виходячи з цього, еколого-економічна оцінка сільськогосподарських земель базується на використанні методологічних підходів щодо оцінки ґрунтового покриття як природно-історичного утворення, завдячуючи здатності якого до саморозвитку та самовідновлення, підтримуються сприятливі екологічні умови, а також всебічного дослідження соціально-економічної цінності земель як основного засобу виробництва, операційного базису розміщення продуктивних сил [2, с. 32].

Цілком очевидно, що економіко-екологічну оцінку сільськогосподарських земель можливо представити у вигляді сукупних і послідовних різновидів оцінки сільськогосподарських земель. Причому, залежно від призначення, структура еколого-економічної оцінки може бути змінена. Комплексність інформації в економіко-екологічній

Формат 70 X 108 1/16
Ум. друк. арк. 21,45. Друк. арк. 13,01
Тираж 110 прим.

Друк здійснено ПП Гонта А. С., Свідоцтво ДК № 2611 від 12.09.2006
31412, Хмельницька обл., Хмельницький р-н, с. Олешин, пров. Щорса, 5